

« بدیهیات قارشی مغالطه‌ها ، سفسطه‌لرله مقابله » ایدلرکی ایچون حقایق علمیه‌نک محو و زائل « اولدیفندن شکایت ایدیورسکیز . و بو مغالطه‌لرله سفسطه‌لرک طرفزدن ارتکاب ایدلرکی سویلیورسکیز . شکایت سزه دکل ، بزه دوشر . چونکه بدیهیاتی مدافعه‌ایدن بزاوولدق . آب آشکار اولان و تعدد زوجاتی قیامته قدر حلال ایدن دین محمدیه تعدد زوجات حقنده « التزام ایدلش بر حکم اولمادیغنی » [۱] سویلین ، تعدد زوجات حقنده کی جواز شرعی بی مدافعه ایدلری تخطئه ایدلرک قدر مکابره ایدن بز دکل ایدک . ذات عالی‌لری ایدی . حتی « خشیه الافرنج » علته ابتلا ساقه‌سیله بو جواز شرعی حقنده — حالا خاطر نشان عالی‌لری اولسه کړک — « قرون وسطی وحتی (!) » تعبیر ناسازسانی استعمال ایدیورسکیز ، حقایق علمیه‌نک محو و زائل اولماسندن ایسه بنم هیچ بر اندیشه‌م یوقدر . حقیقت ، بخصوص حقیقت اسلامییه یک آچقدر . آتی یالکیز صوک درجه جاهل ویا احق اولالراسبتشکال ایدرلر . نصوص شرعیه‌نک حارشی ، حافظی آنلری قلب شریف رسالت‌های به ازال ایدن الله ذوالجلالدر . بناء علیه « حقایق شرعییه بی — نه سړک دیدیکیز کی — بنم جهل و تعصب (!) ، نه — بنم آکلادیغ کی — سړک مکابرانه تضلفکیز « محو ، ایده‌مز .

طرز مدافعه‌مزده کوزندیکیز مقصد « حکم قطعی شریعت مخالفت ایتش اولدیکیزی خلقه آکلامق » دن عبارت اولدیغنی سویلیورسکیز . بیلم که ذات عالی‌کیزی خلقه قارشی کوچوک دوشیرمکده کی فائده ویا غرضم ندر ؟ بن ذات عالی‌کیزی حالا طانیورم . له وعلیه‌کیزده بر شی ایشتمدم . یالکیز ایلک مقاله کز مناسبته اسمکیزی ، ایکنجی مقاله کز مناسبته‌ده صفتکیزی امضا کزدن اوکرندم . حقکیزده کی معلوماتم بوندن عبارتدر . بنم اعتراض شخصکیزه دکل — هم لزومسز ، هم معناسز بولدیغ — رأی باطلکیزه‌در . شرع شریف احکامنه قارشی مسلمانلرک وجداناً مکلف اولدقلری حرمته منافی بر طرزده استعمال ایتدیکیز بعض الفاظ و تمییراته‌در . (الانصاف نصف‌الدین) دیرلر . سړکده اکر بر آرز انصافکیز وارسه بر کندی یازدقلریکیزی ، برده اوکا قارشی یازیلان مقابله‌بی بردها اوقور بنم سزه افترا ایتدیکیمی ، سړکده حکم قطعی شریعت مخالفت ایتکده حالاً اصرار ایتکده اولدیکیزی کورورسکیز . سز جائزانه اولو الامرک امر ونهی اللهک امر ونهی منابه‌سندمه عد ایتدیکیز . و بو فکر کزه هیچ بر مخالف اولمادیغنی بیان ایدرک بوخصوصده اجماع مسلمینک مقرر اولدیغنی آکلامق ایسته‌دیکیز . امرانک حلالی منع یعنی بر ماده مخصوصده حل حکمی حرمته قلب ایده بیله‌جکلرینی ، — تعبیر دیگرله — کندیلرینه بدرجه‌یه قدر نسخ شریعت صلاحیتی من طرف‌الله ویرلش اولدیغنی ادعا ایتدیکیز . حالاده کویا بونی اثبات ایله اوغراشیورسکیز . و بو دعوالرکیزی نقض مقصدیله سزدن نقل وروایت ایتدیکیم ایچون بی غرض‌کارلقه ،

ابراردن طردمه‌مناسنه حمل اولنه‌ماز ؛ زیرا ارحم بی آدم علیه‌الصلاة والسلام افندمز حضر تلی « لعان » اولمق ایچون بحث اولولومامشدر ؛ بوراده کی لعنت زوج اول و تانی بی ذم ، اندره حساست اظهار ایتکدر .

محلل یعنی زوج تانی نکاح ایله مشروع اولان رغبت ، دوام معاشرت ، تناسل و بقاء نوع کی بر امر مشروعی قصد ایتبور ؛ محللله یعنی زوج اول طبع انسانی نک ال زیاده استکراه و نفرت ایتدیک بریشی قبول ایدیور . ارتق بومثللو اشخاصک حسابنده شبهه قالیرمی ؟

سړک مسئله‌یه کانتجه : حال سکرده طلاقک واقع اولوب اولیه‌جنی ائمه - حنفیه‌جه مختلف فیه‌در : امام زفره ، محمد بن سلمه‌یه ، طحاوی‌یه ، کرخی‌یه ، صاحب نه‌ایه‌نک نقلنه نظراً امام ابو یوسفه کوره سرخوشک طلاق واقع اولماز . ائمه حنفیه‌دن فخر الاسلام انزدوی‌یه کوره سکر مباح ایله یعنی دفع عطش ایچون حالت اضطرارده ویا قتل ایله تهدید وقوعنده خمر ایچمکه سرخوش اولان کیمسه‌نک طلاق واقع اولماز .

فقه‌های اصحابدن عثمان ذی‌النورین ایله ابن عباس رضی الله عنهما ایله قاسم بن محمد ، عکرمه ، جابر بن زید ، عمر بن عبدالعزیز ، عطا ، طاوس ، ربیعیه کی اسلاف ائمه ؛ ائمه شافعیه‌دن ابو ثور ، مزنی ، ابن سرج ، جوی‌یه ؛ امام شافعی ایله امام احمدک برقوللرینه ؛ لیث واسحقه کورده حال سکرده طلاق واقع اولماز .

عثمان ذی‌النورین ایله ابن عباس رضی الله عنهما خضرانک فتوالری ، بوخصوصده اصحاب کزیندن بر فردک مخالفتی معلوم اولماسی بومذهبی تأیید ایدیور .

بناء علیه ذکر اولسان ائمه اهل سنتک ، فقه‌های دینک ، فقه‌های حنفیه‌نک اقوالنه توفیقاً طلاق واقع دکدر . طلاق واقع اولینجه حله‌یه‌ده حاجت قالماز . لعنة‌اللهدن ، لعنت رسول‌اللهدن خلاص اولنور . زوج ، طبع انسانینک یک زیاده استکراه ایتدیک بریشی قبول ایتمه‌مش اولور ، دنی الطبع اولماز .

ازمیرل

اسماعیل حق

مدافعات دینه

تعدد زوجات

اسلامیتده منع اولنه بیلیری ایش ؟

بنه منصوری زاده سعید یک افندی‌یه دین اسلامده تعدد زوجاتک منع اولنه بیله‌جکده دائر طرف عالی‌لرندن یازیلان مطالعاته جواب اولمق اوزره قارلادیغ سطرله قارشی جواب الجوابکیزی اوقودم . و بو دفعه امضا کزی توشیح ایدن « ایزمیر مبعوثی » قیدندن ملت وکالتی صفتی‌ده حائز اولدیکیزی اوکرندم . بر ملت وکیلنده دائماً دها بخته مطالعات واحکام شرعیه‌دن بحث ایدرکن دها زیاده آغیر باشلیق امیدنه اولدیغ ایچون جواب الجوابکیز بی اولکی مقاله کزدن زیاده متأثر ایتدی .

کفایت ایتز . صاحب خانه ینہ اصرار ایدر . مبارک ذات تربہ قبوسنک
ایچندہ الی اوزاتوب زنجیری بوتون قوتینہ سالار . و : « ایشته
کوربورسکریا ، زنجیر یوق ، زنجیر یوق . » دیر جر .

الیہ زنجیرک تماسنی حس ایدوب طورورکن ینہ بوتون قوت
قلیلہ وجودی انکار ایدن معند عقلاہ قارشى دعوی قازانمده کی
مشکلاتی تقدیر ایتدیکم ایچون مباحثہ تکلیفکزی قبولده تائی ایتدی
مخلصک موافق حکمت بولیورم . آفندم ، سز آیت کریمہ شیمدی به
قدر کیمسہنک ویرمہدی بر معنای وریورسکریا . بلا ینہ آیتدن
کیمسہنک عقلنہ کلین عندی احکام چقاریورسکریا . صوکرہ بو احکام
ایچون « هر درلو شک و تردددن خالی نصک مفادقطعی و مقتضای صریحیدر ،
دیورسکریا شک و تردد ایتدین کیم ایتش ؟ اوراسی مجهول . سوزکز جرح
ایدیلور . سز ینہ قیاس منقوضکریله تر و تازہ برشی ایش کی احتجاج
ایدیورسکریا . بو مسئلہده کی اجاعک — « اجاع نقل » اولدینی و
« حکم منصوصی متواتراً نقل » معناسنه اولدینی ایچون — مشهور
اولان اجاعدن اقوی اولدینی سویلنیور . سز ینہ : « اجاع امتک
نہدیمک اولدیغنه واقف دکلکسکریا . » مقابلہسندہ بولونیورسکریا . تعدد
زوجات کی حلی منصوص اولان برشینک منع و تحريمده دلالت ایدمہجک
دلیل شرعی بیلیمہدیکم ایچون : « اولو الامرک نسخ احکام شرعیہ به
صلاحیتی یوقدر » دیوروز . سز کویا معارضہ قصیدله : « خیر ، سز
نسخی بیلیمورسکریا . نسخ بر حکم شرعی صوکرادن وارد اولان
بر دلیل شرعی ایلہ تبدیلدر » دیهرک بزم سزه سویلیه جکمز سوزی
سز بزه سویلیه یهرک بزی تجھیل ایدیورسکریا . اساس مسئلہ به او قدر
تعلق اولمادینی حالده — استطرادی بر اشارت اولمق اوزره —
« اولو الامر » ی « علما » ایلہ تفسیر ایدن پک چوق اصحاب و تابعین
اسملری صایدق . سز ینہ جفالقلم هیچ بر تحقیق و تدقیقه لزوم
کورمکسزین و : « بن بویوردم . بناءً علیہ طوغرودر . » معناسنی
اشراب ایدمہجک وجهله : « اولی الامرک معناسندن ده غفلت ایدیورسکریا .
اولی الامر تعبیری معنای لغوی و حقیقی اعتباریله علمای شریعتہ
اطلاق اولنہماز . » جوابی وریورسکریا . لسان قرآنی آکلار علماء
مجتہدیندن وائمه متبعینک اسلافندن اولان ابن عباس ، مجاهد ، عطا ،
ضحاک ، عکرمہ ، ابوالعالیہ ، جابر (رضی اللہ عنہم) کی کبار امتی
فرض ایدم کہ طایمادیکنز ، سلفک روایت تفسیرلرینہ باقادیکنز . نسخ
مطبوعہ سی همان هرکسک النده تداول ایدن رازی ، کشاف ، بیضاوی
ابوالسعود تفسیرلرینہده می مطلع اولمادیکنز ؟

آراتق بنم یرمده سز اولکنزده سویلیکنز . بوقدر مکابراته
« (مادام کہ طاریلیورسکریا ، اجتهاد ؛ دیمیم) رأى عندی به مستند
تحکمانہ قارشى هر هانکی خصمککریا سزکله مناظرہ سی ، مزعج بر مبارزه
رنکی آزمای ؟

یالکنز شو حقکزی انکار ایتیم کہ جواب الجوابکنزده یکی بر
بر دلیل ایلہ قارشیمزه چیقمی ایتدیورسکریا . امرانک ، واجبات ایلہ

افتر ایلہ اتهام ایدیورسکریا . بویله شیلرک حکم شریعتہ مخالف اولدیغنه
جداً عقلکزمی یرمیور ؟ یوقسه هر درلو تجاوزاتکنزه قارشى لسان
شریعت — تعبیرکز وجه ایلہ — « ساکت و ابکم » می قالیر ظن
ایدیورسکریا ؟ اکر بویله اینسه قطعاً بیلکنز کہ لسان شریعت قیامتہ
قدر ناطقدیر . کندینسه نہ طرفدن بر تجاوز واقع اولورسه بر لسان
ایلہ دکل ، بیکلرجه السنه ناطقه ایلہ مقابلہ ایدر . نورالهیکنک منطقی
اولیه جفتی ینہ قرآن کریمک لسان ناطقی بزه خبر وریور . (لاتزال
طائفة من امتی ظاہرین حتی یأتیهم امرالله و هم ظاہرون — الشیخان
عن المغيرة) حتی شریعت اسلامیہ بی مدافعه وظیفہسندہ مسلماننر تهاون
ایتسه آنی مسلمان اولیانر مدافعه ایدر . ولسان شریعت هیچ بر
عصرده ساکت و ابکم قالماز . (ان الله تعالى لیؤید الاسلام برجال مایم
من اهله — الطبرانی عن ابن عمرو)

ایکنجی مقالہ کزده اولکی قیاسکزی — صانکه کورولمہمش ،
اوقونماش ، جرح ایدلمہمش کی — ینہ ایصیدوب قارئلر کزه
عرض ایدیورسکریا . یازیلان جوابی هیچده می اوقومادیکنز ؟ بزه
اولو الامر . وجوب اطاعتک نہدیمک اولدیغنی ، آیتک دلالت لفظیہ
وعرفیہ وعقلیہسنی خلی مرکب صرف ایدمہک آکلاتدق . قیاسککریا
کبراسی ممنوع و خلافی ثابت اولدیغنی مدلاً سویلہدک . اولو الامر
نسخ حلال صلاحیتی ویرلمہسک نہقدر محالاتی مستلزم اولاجفتی تعداد
ایتدک . تعدد زوجاتی بر قانون ایلہ منع ایتکده کی مفاسدی برر برر
کوستردک . بردن زیادہ تزوجک هر زمان مباح اولقلہ قالیوب بعضاً سنت
وحتی واجب اولدیغنی تصریح ایتدک . سز حالا بونلرہ دائر حرف
واحد سویلنمہمش کی جلهسنی بردن مسکوت عنه کچوب ینہ لسان
شریعتی ابکم فرض ایدیورسکریا . چورومش قیاساتکزی ینہ بزه قارشى
حجت اولارق استعمال ایتک زحمت بی حاصلنی اختیار ایدیورسکریا .
بونکلهده قناعت ایتدیورسکریا اصول مناظرہ دائرهسندہ مباحثہ تکلیفنده
بولونیورسکریا .

سزک بو حالکری استانبولده جریان ایتش بر وقعہ بی خاطرہ
کتیریور . بر قاج احباب بر آقشام بوغاز ایچندہ بر ذاتک خانہسندہ
طوبالامش . فاتح تربہسک طیش قبوسندہ زنجیر وارمی یوقی ؟ دیه
بر بحث کچمش . پکده خاطرده قالیر بر شی اولمادینی ایچون مسئلہ
زمره یارانی تفرقه به دوشورمش . خانہ صاحبی : « زنجیر یوق » دیمش
دیگرلری : « وار » دیمش . اختلاف اوزامش . حل اولوناماش .
نهایت ایچلرندن بری : « بوندن قولای نہوار ؟ یارین جمعه . نمازی
فاتحده قیلارز . بو وسیلہ ایلہ تربہ قبوسندہ زنجیر وارمی یوقی ؟
کوزمزه کورور آکلارز . » رأى مصیبنده بولونمش . بوقرار معقول
اوزرینہ ایرتہسی کون اشلر ، دوستلر فاتحہ طوغرو یوللامش .
بولده موضوع بحث طبیی ینہ زنجیرک وارلغندن ، یوقلغندن عبارت
هرایکی طرف ینہ رأینده مصر . نهایت جامع شریفہ یا فلاشیرلر . تربہ
قبوسی کورونور . زنجیرده برابر لکنی بو شهود محسوس ازاله عناده

اوزرينه يك بيوك تأثيرى اوله جنى ده تا. كيد اوليور . بز بوايشى هر نه قدر — باشلا ديمز — « دائرة المعارف » باشه چيقارد قدن صوكره به براقق ايسيتور ايسه كده آرزوى عمومى به قارشى جواب وىرمكدن بشقه چاره بولامدق ؛ بناءً عليه كلفتنى نظر اهميته آليه رق امتك دعوتنه اجابى اختيار ايله دك ؛ اميد ايدر زكه ؛ بونكه اوزر يمه ترتب ايدن حقوقك بعضيسى ايفا ايتش اولورز . والله المستعان وعليه التكلان

فقط ، بوميدان مباحثه به كندى آتمازدن مقدم شوايكى فلسفه آره سنده كى خاطرى صاييلان محاربه نك وجوه تفصيلى حقنده اختيار ايده جكم مسلكى — قارىنى متيقظ بولوندير مقصديله — بيان ايتك ايسيتورم . بونك ايچون ده اولاطيعة ، ماده ، حياه ، نظام كائنات ، انسان ، اجتماع اوزرينه اولان مذاهب جديده به تلخيص ايله باشلامق ؛ صوكره ده بونلردن آله ايديان آراء ماديه به — اونلرك صاوورد قلى اعتراضلردن ، اورتبه قويد قلى شبهلردن هيچ ير شيشى تخفيف ايتمه به رك — بسط وتمهيد ايتمه به موافق كور يورم . همده ، اونلرك آرا و افكارى ، اونلرى تأييد خصوصنده يك ايلرى كيدنلرك ده راضى اوله جنى اوزره صورت حقيقه سيله تصوير ايتك ايچون وسعى صوك درجه به قدر بذل ايده جكم كه : اونلر طرفندن آتيلان مرميلرى ، شبهلرى مناقشه ايتديكمز زمان قارئين كرام ، اونلرك ضعيف ، قوى جهتلرى ، صواب و خطا اولان نقطه لرى ايجه كورسون ؛ برده بوروده چكمز سلسله مباحثه دن چيقه جق نتيجه اوزرينه قارئين كرامك ويره جكي حكم ، ايكي خصمك اوزون اوزادى به ايراد ايتديكلى اك بايغ حجج و دلائل ايشتكدن صوكره ويربان احكام عادله صفتنى حاز اولسون .

فلسفه ماديه يك قديمدر ؛ بوفلسفه نك ايلك واضعلىرى فلاسفه قديمه يونانيه در . فلاسفه يونانيه نك آثارى به تتبع ايدنلر : اك اول روحى انكار ايدرك هر شيك اصلى صواولدينى زعمنده بولنان فيلسوفك ميلاد عيسى دن (۶۳۵) سنه مقدم تولد ايدن « طاليس » اولديغنه ذاهب اولمشلردر .

بوى ، ربع عصر مقدارى بر زمان كچد كدن صوكره « انكسياندر » تعقيب ايدور . اوده هر شيك اصلى هيولا اولوب بونك غير متناهى اولدينى ، حركت ذاتيه سى بولنديغنى زعم ايدوردى . دهها صوكره « اكسنوفانس » ، « پارمنيد » ، « هرقليط » ، « امبيدوقلس » بومسلكى تعقيب ايدورلردى ؛ بونلر ده عالم ازلى در ، مخلوق دكلدر ؛ يعنى عالم ماده سيله قديمدر ؛ بنفسه متحركدر ؛ نواميسيله قائمدر ... زعمنده بولنيورلردى . بوندن بشقه « امبيدوقلس » عالم حيك (عضوياتك) تدريجا تكون ايدرك وجود ، بوكون بولندينى درجه به كلنجيه به قدر ناقصدن كاملك نشئت ايدوب كلديكنه قائل اولمشدى .

بوندن صوكره « لوسيب » ظهور ايدور . بو فيلسوف ده ماده نك غير قابل انقسام ، جمللى متساوى اولان اوراق ذره لردن متكون اولوب

حرماتك ماعداسنده كى امر و نهيلى امر و نهي الهى مثابه سنده اولد قلى (واذا حللتهم فاصطادوا) نصنه قارشى (!) صيد برى و بحرى حقنده برطاقيم قيود نظاميه وضع ايتش اولماليله اثبات ايده جك اوليور سكرز . حال بوكه بزم دعوا من زرده ؟ سرك جولانكه افكار كز اولان وادى استدلال زرده ؟ حكومتك تزديد واردات رسوميه ايچون وضع ايتديكى قيود مانعه نك حل و حرمته جهت تعالى ندر ؟ حكومتك بعض مواسمه حبس ويا جزاى نقدى تهديدى آلتنبه صيدى منع ايتمه سى (واذا حللتهم فاصطادوا) امر جليلك متضمن اولدينى . حل و اباحه به تقيد ويا تخصيص ايدرمى ؟ حكومتك بو منى ايله لحوم صيدك حرام وحتى مكروه اولا بيله جكنى تصور ويا تخيل ايده جك برمسلمان وارميدر ؟ هر حاله قياسكز قياس مع الفارقدر . خزينه به واردات بولق ايچون دوشونلش بر تدبير نظامى ايله مسلمينك نكاح و طلاق كى محافظه احكامنى كفار الله كچن بلادده بيله معاهدات ايله حكومتجه التزام ايديان شرعى حل و حرمت مسائلى بيننده وجه شبه يوقدر . هر حاله (فاصطادوا) نص قرآنيسنه قارشى قيد نظامى قاله آتماز كه بو نظامى امر الهى به قارشى وضع اولونمش ديه تلقى ايدلم . و بو احتجاجكزى معقول بولام .

مع مافيه — بر مبعوث محترمله مناظره ده كى شرف غير منكر اولقله برابر — بوچوروك دليلكزى ايراد ايدر كن قوللانديكمز لسان ده سركله مناظره دن بى — مع التأسف — منع ايدور . زيرا سز بو وسيله ايله ده (فاصطادوا) امرينه قارشى (!) اولو الامر قانون وضع ايتديكى حاله بوكا قارشى لسان شريعتك ساكت و ابكم قالد ينى سويليور سكرز كه — اولكى مقاله كرده يابديكمز كى — بوراده ده نصوصه ، اوامر الهيه به قارشى وظيفه تعظيمى محل تعبيراتى ابدالده باس كورميور سكرز . سزه جواب و يرسمه مقابله ايدر كن كيم بيلير دهها نه كى ناشينده تعبيرات ايله بزى دلخون ايده جك سكرز ؟ هر حاله يازى بازار كن بحث ايتديكمز موضوعات مقدسه به قارشى سزى دهها حرمكار كورنجيه قدر سركله مباحثه ايتكمده معذورم .

احمد نعيم

فلسفه

فلسفه ماديون ايله فلسفه روجيونك

چارچشمى [۱]

« ماديون فلسفه سنك ادبانه هجومى » عنوانى آلتنده يازمش اولديغمز مقاله به قارئين كرامك يك زياته اهتمام ايتديكلى اكلايورم ؛ هر طرفدن كوندريلن مکتوبلر ده « ماديون » فلسفه سيله « روجيون » فلسفه سى آره سنده كى منازعه به عائد اولان مباحثك ايچنه طالارق اونلرى تتبع ايتمه من طلب اوليور ؛ همده بونك حيات اجتماعيه من

[۱] مترجمى : آقسه كيلي احمدجى